

בס"ד טבת תשע"ד

דף הסברה בנושא חוק הסמכויות

הכלי הממלכתי החשוב ביותר הקיים היום במדינת ישראל, לקיומו של עם ישראל כעם אחד, הוא מערכת בתי הדין הרבניים. הגוף הדתי היחיד הבנוי מכל גווי הקשת הדתית אשכנזים, וספרדים, ליטאים, חסידים ודתיים-לאומים שעובדים בהרמוניה ומתוך שיתוף פעולה מלא. כל פגיעה בבית הדין היא בכייה לדורות, ברגע שבית הדין יאבד את מעמדו יחל פיצול משמעותי בתוך מדינת ישראל. צבורים שונים יסתגרו בתוך עצמם ולא יסכימו להתחתן עם חלקים אחרים מהעם. לכל חוג תהיה מגילת יוחסין משלו וכבר לא תהיה דרך חזרה.

כמו כן לקיחת סמכויות הרכוש מבתי הדין תפגע בראש ובראשונה בציבור הנשים. משום שאם יינטלו סמכויות בתי הדין מלעסוק בענייני חלוקת הרכוש, ימנע בית הדין מלעסוק בענייני גביית הכתובה, שהיא משענת כלכלית חזקה ביותר לציבור הנשים.

רקע עובדתי

מייסדי המדינה רצו שתהיה למדינה צביון יהודי לפחות בהיבט הציבורי, הם הבינו שהדבר הכי מרכזי בבניית המרקם של אחדות העם הוא מערכת אחת המקובלת על הציבור כולו לנישואין וגירושין. הרצון היה לשמור על עם ישראל כעם מאוחד ולהמנע מפיצולים שלא יוכלו להתאחות ובאופן שלא ישאו אלה את אלה. לצורך כך הוקמה מערכת בתי הדין הרבניים אשר קבלה סמכות לדון בכל ענייני המשפחה והמעמד האישי בישראל.

לפני כחמש עשרה שנים הוקמה מערכת מקבילה, מערכת בתי המשפט לענייני משפחה, אשר דנה במקביל בכל ענייני חלוקת הרכוש משמורת הילדים. הקמת המערכת המקבילה לוותה בהבטחות (שלא קוימו) למערכת בתי הדין, שיוקמו יחידות סמך כגון גורמים פסיכולוגיים וטיפוליים, שיעזרו לדיינים הבטחות אלו. כמו כן, הובטח בזמנו על שמירת מעמדם ושגשוגם של בתי הדין. בפועל נוצרו חיכוכים בין בתי הדין לבתי המשפט, כאשר בג"ץ התערב בהם בכרוסום תמידי של סמכויות בתי הדין לטובת בתי המשפט. בשנים האחרונות חלה רגיעה משמעותית בחיכוכים אלו, בין השאר בגלל פסיקותיו האחרונות של בג"ץ שעיקרן כיבוד הדדי של מערכות השפיטה – בתי המשפט ובתי הדין.

חוק הסמכויות

הצעת החוק הנוכחית מבקשת לקחת באופן גורף את סמכויות בתי הדין ולהעבירם לבתי המשפט לענייני משפחה. על פי הצעת החוק בידי בית הדין יוותר רק העסוק בעניין ההלכתי טכני של סידור הגט וללא שום סמכות שיפוטית. (אמנם אם שני בני הזוג יחפצו יוכלו לדון בכל העניינים גם בפני בית הדין, אך אין בכך שום סמכות יתירה של בתי הדין על שום בורר כל שהוא המוסכם על הצדדים).

נזק לטווח ארוך

א. צביונה היהודי של מדינת ישראל הוא חלק מובנה מהיות המדינה מדינתו של העם היהודי. לכן יש לעודד את הימצאותה של מערכת משפטית הבנויה על יסוד המשפט העברי, ולא להפך.

שבי דרום 180 ניר עקיבא ד.ג. הנגב מיהוד 8536500 טלפון 08-6847325

מיסודם של מכוני המחקר התורני:

תורה והארץ • כושרות • כת"ר • משפטי ארץ • משפט לעם • פוע"ה • צמת • שלזינגר • מכוון המקדע

בנוסף, לקיחת סמכויות בתי הדין מהוה הפרה חמורה של הסטטוס-קוו. בתי הדין הרבניים עסקו מאז קום המדינה ואף קודם לכן, בכל ענייני פירוק המשפחה על ההיבטים השונים הקשורים בכך.

הפיכת בתי הדין לגוף מסדר גיטין בלבד פוגע אנושות בחזון הרבנות הראשית להיות חלק אינטגרלי וחשוב בצביונה היהודי של מדינת ישראל.

ב. הפרדה בין חלוקת הרכוש לגט יוצרת בעיות הלכתיות קשות בנושא של קבלת הגט וכשרותו.

1. כאשר אחד מן הצדדים אינו מרוצה מתוצאות פסיקת בית המשפט ומסרב לתת את הגט או לקבלו, עפ"י ההלכה הדרך לכפיה היא קשה ומסובכת, ופותחת את הדין **מחדש**. יש להדגיש שבמקרים רבים דווקא **האשה** היא זו שמסרבת לקבל את הגט. פסיקות בתי המשפט לחלוקה שוויונית של הבית והרכוש מביאות נשים רבות לבקש סעד מבתי הדין בבקשה לדאגה למדור ופציפי להם ולילדיהן במסגרת תיקי שלום בית.

2. בתי המשפט לא מודעים להלכות נתינת הגט ולרגשיות הלכתיות שונות, ועל כן בפסיקותיהם עלולים להביא לידי פסילת גיטין. הדיינים נתקלים לא פעם במציאות שבה שופטי בית המשפט מנסים לחייב את אחד הצדדים להתגרש באמצעות סמכותם להשפיע על אופן חלוקת הרכוש. **במצבים אלה, נתון ביה"ד בשאלה הלכתית קשה באשר לכשרותו של הגט, על פי ההלכה גט הניתן בכפיה פסול**. וזו המציאות כאשר ביהמ"ש מפעיל לחץ ממוני מתוך כוונה מוצהרת לאלץ את הבעל לגרש, ובמצבים שבהם ההלכה אינה מחייבת אותו לעשות זאת.

ג. מערכת בתי הדין פועלת ברובה בצורה יעילה וטובה. מערכת בתי הדין מטפלת כיום באלפי תיקים בשנה העוסקים בחלוקת רכוש משמורת וביקורי ילדים, רובם ככולם על הצד הטוב במהירות וביעילות גבוהה מזו של בתי המשפט. יש לציין שבכל תיק גירושין יושבים שלשה דיינים ולא רק שופט אחד, דבר המוסיף בשיקול הדעת של עניינים רגישים אלו.

סיכום

בעיית "מרוץ הסמכויות", אינה בעיה אקוטית, ניתן לשפר ולפתור אותה בהסכמה ומתוך רצון טוב בצורה יצירתית. החוק המוצע כיום יביא להרס החברה בישראל ולפגיעה בצביונה היהודי של מדינת ישראל. יש להאבק לחיזוק מעמד בתי הדין הרבניים, ולהרחבת סמכויותיהם בהדרגה הראויה. להתייצב בכל הכוח כנגד הצעת החוק הנוכחית, ולהגן על המוצב האחרון של דיני התורה הממלכתיים במדינת ישראל, ראשית צמיחת גאולתנו.